

Transport tetanisi

- Transport tetanisi, hamilelik dönemlerinde ineklerde ve koyunlarda, uzun süreli taşımanın stresinden sonra meydana gelir,
- ancak beslenmeye taşınan kuzularda ve
- sığır ve koyunlarda mezbahaya taşımada da görülür.

- Yemlere veya suya az veya hiç erişimi olmayan kalabalık,
- sıcak,
- kötü havalandırılan taşıma araçları hayvanları predispoze duruma getiriyor;
- Bununla birlikte, yürüyerek uzun süreli seyahat de bir risk faktörüdür. Daha çok mera dönüşü meydana gelir.
- Hastalık, yatma, GI staz ve koma ile karakterizedir ve genellikle ölümcül olur.

- İleri gebe ineklerin en sık etkilenmelerine rağmen,
- hastalık, yeni buzağılayan ineklerde, boğalarda, besi sığırlarında ve kurudaki ineklerde de görülür.
- **Risk faktörleri**, nakliye öncesi ağır yemleme,
- transit sırasında 24 saatden fazla yem ve sudan mahrumiyet,
- varıştan hemen sonra suya sınırsız erişim ve egzersizi içerir.
- Sıcak çevre koşullarına maruz kalmak da artan insidansla ilişkilidir.

- Tetaninin spesifik nedeni bilinmemekle birlikte, bu durum geç gebeliğin ve erken laktasyonun ya da nakil öncesi ya da geçiş sırasında açlık sonucu ortaya çıkan akut hipokalsemi biçiminde olabilir.
- Fiziksel stres kuşkusuz etkilidir. Hipomagnezemi sığırlarda ve koyunlarda katkıda bulunan bir faktör olabilir.

- Transit tetani, nakil stresi ile ilişkili bir hastalıktır. Hipokalsemi sonucu şekillense de bazen hipomagnezemi ile komplike olur.
- Hastalık herhangi bir hayvanda ortaya çıkabilir, ancak daha büyük risk altındakiler daha yaşlı, daha yağlı, gebe veya laktasyondaki hayvanlardır.
- Transport stresleri fiziksel (sıcaklık, nem veya gürültü değişiklikleri),
- fizyolojik (yiyecek ve suya erişimin kısıtlanması) ve
- psikolojik (yeni bireylere veya çevrelere maruz kalma) olabilir.
- Stresin her zaman olumsuz sonuçlara yol açmayacağını ve stres yanıtının sağlıklı ve adaptif etkilere sahip olduğunu göz ardı etmemek gerekir.

- Stres uzun süreli olduğunda ve hayvanlar buna başarılı bir şekilde uyum sağlayamadığında zararlı olabilir;
- Bu nedenle, stresin önemli bir ayırt edici özelliği, süresidir.
- Akut stres, dakikalar, saatler veya birkaç gün süren stres olarak tanımlanır;
- kronik stres ise uzun süre devam eden stres olaylarında şekillenir.
- Hayvanların denizaşırı ülkelerden taşınması bile aylar gibi bir süreden daha fazlasını almaz. Ulaştırma olaylarının çoğu sadece birkaç gün sürmektedir ve akut stres gelişmektedir, bu nedenle ulaşım sırasında kronik strese endişe çok azdır.
- Ancak, hayvanların kronik olarak strese girmediğinden emin olmak için seyahat sonrası stresi en aza indirmek için özen gösterilmelidir.

- Hayvanların taşınması üç aşama veya periyodu içerir:
 1. pretrip,
 2. intermodal ve
 3. post-trip.
- İntermodal dönemde, transport süresinin, stres üzerinde büyük etkisi vardır.
- Hayvanlar, ulaşımın başlatılmasında ani ve büyük stres tepkisi yaşarlar. Daha düşük bir platoya ulaşana kadar bu cevap azalır.
- Daha sonra, özellikle yem ve su tüketilmezse, ulaşımın stresi yavaş yavaş artar.
- Aşırı termal koşullardaki küçük türler için, bir hayvanın ulaşım stresinin artmaya başlamasından önce bir stres tepkisi platosunda kaldığı süre kısa olabilir (dakika).
- Bununla birlikte, aşırı termal şartlarda büyük bir besin maddesi barındıran bir hayvan, günlerce stres tepkisi platosunda kalabilir.

- Sığırlarda, diğer çiftlik türlerinde olduğu gibi, vücut ısısı yükselir, kalp ve solunum hızları artar, hipotalamik hipofiz adrenal eksenini aktive olur ve taşıma sonrası esterlenmemiş yağ asitleri, kan kortizol, glukokortikoid ve glukoz düzeylerinde artış olur.
- Kreatin kinaz, albümin ve toplam plazma protein konsantrasyonları da yolculuk süresinde artış eğilimindedir.
- Fizyolojik değişiklikler büyük ölçüde hayvanın yaşına göre belirlenir. Örneğin, 4 haftalıktan daha az olan buzağuların, olgun sığır gibi büyük bir hipotalamik hipofiz adrenal cevabı sergiledikleri görülmemektedir. 8 haftada cevap değişmeye başlar. Kortikosteroidler artar, ancak glukoz değişkendir, ya değişmez ya da değişmeden kalır.
- Genel olarak, bu değişiklikler nakilden hemen sonra taban çizgisine geri döner, ancak bazı genotipler nakilden sonra aylar boyunca endokrin konsantrasyonlarını değiştirmiş olabilir.
- Genç domuzların ve danaların da taşımadan sonra istikrarsız bir metabolik hıza sahip oldukları ve 6 ila 9 gün arasında stabilize oldukları görülmüştür.

- Yetiřkin hayvanlarda uzun süreli gıda ve su yoksunluğu dönemlerinden sonra gözlemlenen stres yanıtı, çok daha belirgin olabilir.
- Hayvanlar genellikle güvenlik nedenleriyle yiyecek ve suya erişmeden taşınır ve yoksunluk süresi ne kadar uzun olursa, normalleşme için gerekli olan süre de o kadar uzun olur.
- Gıda ve su içermeyen uzun süreler (bir günden fazla) sonrası normale dönme 5 gün veya daha fazla sürebilir.

- Gıda alımında azalma sonucu;
FFA, BetaOHBütirat ve üre artar, glukoz azalır
- Dehidratasyon sonucu;
Osmolalite, tprot, albümin, PCV artar
- Fiziksel zorlamaya bağlı;
CK, laktat artar
- Korku sonucu;
Kortizol ve PCV artar
- Yol tutması sonucu;
Vazopresin artar
- Ayrıca; kalp hızı, kalp hızı değişimi, solunum hızı artar
- Vücut ısı / deri ısı hipertermi/hipotermie

- Sığırlarda klinik belirtiler transit halindeyken veya varıştan 48 saat sonra meydana gelebilir.
- Erken klinik belirtiler arasında huzursuzluk ve heyecan, trismus ve dişlerin kitlenmesi yer alır.
- Eğer yatmışsa, sığırlar genellikle arka ayakların kürek çekmesini gösterirler.
- Rumen hipomotilitesi ve GI staz görülür ve hayvanlar tamamen anorektik hale gelir.
- Taşikardi, hızlı ve zorlu solunum gelişebilir.
- Abort bir komplikasyon olabilir. İyileşmeyen sığırlar, koma gelişir ve 3-4 gün içinde ölürlür.
- Sığırlarda orta derecede hipokalsemi ve hipofosfate mi görülebilir. Bazı koyunlar hipokalsemik ve hipomagnezemikdir, ancak ölçülebilir biyokimyasal anormallikler göstermezler

- Nekropside iskemik kas nekrozu dışında başka hiçbir spesifik lezyon yoktur.
- Kuzularda, erken belirtiler arasında huzursuzluk ve kısmi arka ayak felci vardır. Ölüm hızlı bir şekilde ya da 2-3 günlük bir yatıştan sonra ortaya çıkabilir.
- Kuzularda hafif hipokalsemi kaydedilebilir.
- Klinik bulguların transportla veya zorla uzun süreli egzersizle ilişkisi tanısaldır.

- İleri gebelikte ineklerin veya koyunların uzun süreli taşıma süreleri kaçınılmazsa, hayvanların sevkıyattan birkaç gün önce kısıtlı bir diyetle beslenmesi, daha sonra nakil sırasında yeterli yem, su ve dinlenme süreleri sağlaması gerekir.
- Özellikle nervöz hayvanları için, yükleme öncesinde promazin hidroklorür gibi sakinleştirici ajanların (kesim için nakil yapılmıyorsa) uygulanması önerilmektedir.
- Ulaşım sonrası, hayvanlara ilk 24 saat boyunca suya sınırlı erişim izni verilmeli ve 2-3 gün az egzersiz yapılmalıdır.